Sosiaali- ja terveysministeriö hallituksen esityksestä HE 102/2022 vp

Voimaantulosäännöksen 4 mom

Venäjän sota Ukrainassa on ajankohtaisesti muuttanut yhteiskunnan talouden tilaa ja näkymää. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan Eurooppaa uhkaa perustarpeisiin — lämmitykseen, ruokaan tai kulutushyödykkeisiin — kohdistuva niukkuus, joka johtaa myös hintojen nousuun. Venäjän hyökkäys Ukrainaan tulee välillisesti vaikuttamaan kansalaisten ostovoimaan. Pidemmälle ajalle jaksottamista perustelee myös se, että yrittäjien työtulo on vakiintunut tietylle tasolle sen vuoksi, että eläkelaitokset ovat mahdollistaneet YEL-työtulon määrittämisen yrittäjien ilmoituksen mukaisesti. Yrittäjien voi olettaa luottaneen YEL-työtulon olevan lainmukainen. Jotta yrittäjällä jäisi aikaa sopeuttaa toimintaansa siten, että hänellä olisi mahdollisuus maksaa korkeampia YEL-vakuutusmaksuja sekä yritystoimintaan kohdistuvien muiden edellä mainittujen syiden vuoksi on perusteltua, että ehdotettujen lakimuutosten vaikutuksia kohtuullistetaan ja jaksotetaan pidemmälle aikavälille. Tästä syystä hallituksen esityksessä ehdotettua voimaantulosäännöksen tarkistamismenettelyä muutetaan niin, että voimaantulosäännöksen 4 momentin tarkistamisrajoituksia sovellettaisiin kahteen ensimmäiseen lain voimaantulon jälkeen tehtävään tarkistukseen. Vuotuista työtuloa voitaisiin nostaa korkeintaan 4000 eurolla kerrallaan, jos korotus on tarpeen yrittäjän työpanoksen arvon perusteeksi saatavan tiedon perusteella.

Yrittäjän eläkelain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetylle alarajalle (noin 8262 euroa vuoden 2022 tasossa) vahvistettu työtulo voisi nousta noin 12 262 euroon, jolloin yrittäjän vuotuinen vakuutusmaksu nousisi vuoden 2022 tasossa 2955 euroon. Tämän hetkiseen vähimmäismaksutasoon nähden kysymys on noin 80 euron suuruisesta vakuutusmaksun korotuksesta kuukaudessa. Työtulon korottumisella ei olisi vaikutusta yrittäjän muuhun sosiaaliturvaan, mutta se alkaisi kuitenkin kerryttää korkeampaa työeläkettä. Viimeistään kolme vuotta ensimmäisen tarkistuksen jälkeen tulevassa toisessa tarkistuksessa työtuloa voitaisiin jälleen korottaa korkeintaan 4000 eurolla, jos korotus on edelleen tarpeen yrittäjän työpanoksen arvon perusteeksi saatavan tiedon perusteella. Tässä vaiheessa saavutetaan sellainen vähimmäistyötuloon vaikuttava yhteensä 8000 euron suuruinen korotus, että sillä olisi myös muuta sosiaaliturvaa parantava vaikutus. Kuluvan vuoden tason mukaan laskettuna tällaisen 16 262 euron työtulon perusteella vuotuinen vakuutusmaksu olisi 3919 euroa eli 326,6 euroa kuukaudessa, ja johtaisi sairausvakuutuksen päivärahan korottumiseen vähimmäistasoon nähden 23,5 %.

Edellä mainittu huomioon ottaen STM katsoo, että esityksessä ehdotettu voimaantulosäännöksen 4 momentti voitaisiin muuttaa seuraavanlaiseksi:

Työtuloa, joka on vahvistettu edellisen kerran ennen tämän lain voimaantuloa, voidaan ensimmäisellä ja toisella lain voimaantulon jälkeen tapahtuvalla tarkistuskerralla tarkistaa enintään 4 000 euroa ylöspäin. Tästä tarkistusmäärästä voidaan poiketa ylöspäin yrittäjän suostumuksella.

Kirsi Terhemaa

Neuvotteleva virkamies